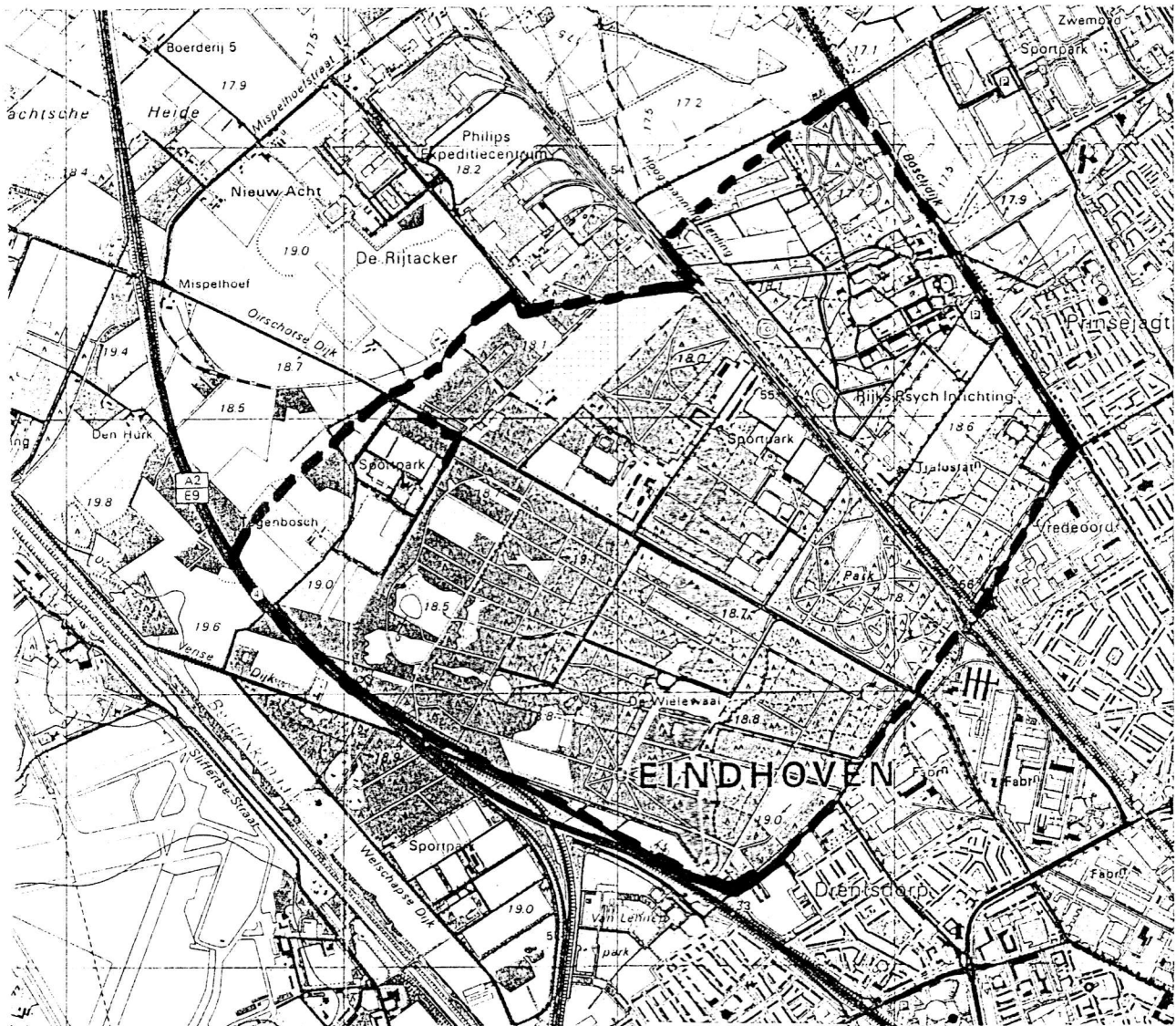

5500 AJ VELDHOVEN

INVENTARISATIE BIJZONDERE VOGELSOORTEN VAN LANDGOED

DE WIELEWAAL, DE HERDGANG, PHILIPS DE JONGH WANDELPARK EN HET
ZIEKENHUISTERREIN DE GROTE BEEK IN 1994.

WERKGEBIED

WILLEM VEENHUIZEN
VOGELWERKGROEP DE KEMPEN
Commissie Stadsvogelprojectgroep, december 1995.
Vogeltekeningen Huub Ragas.

INHOUD

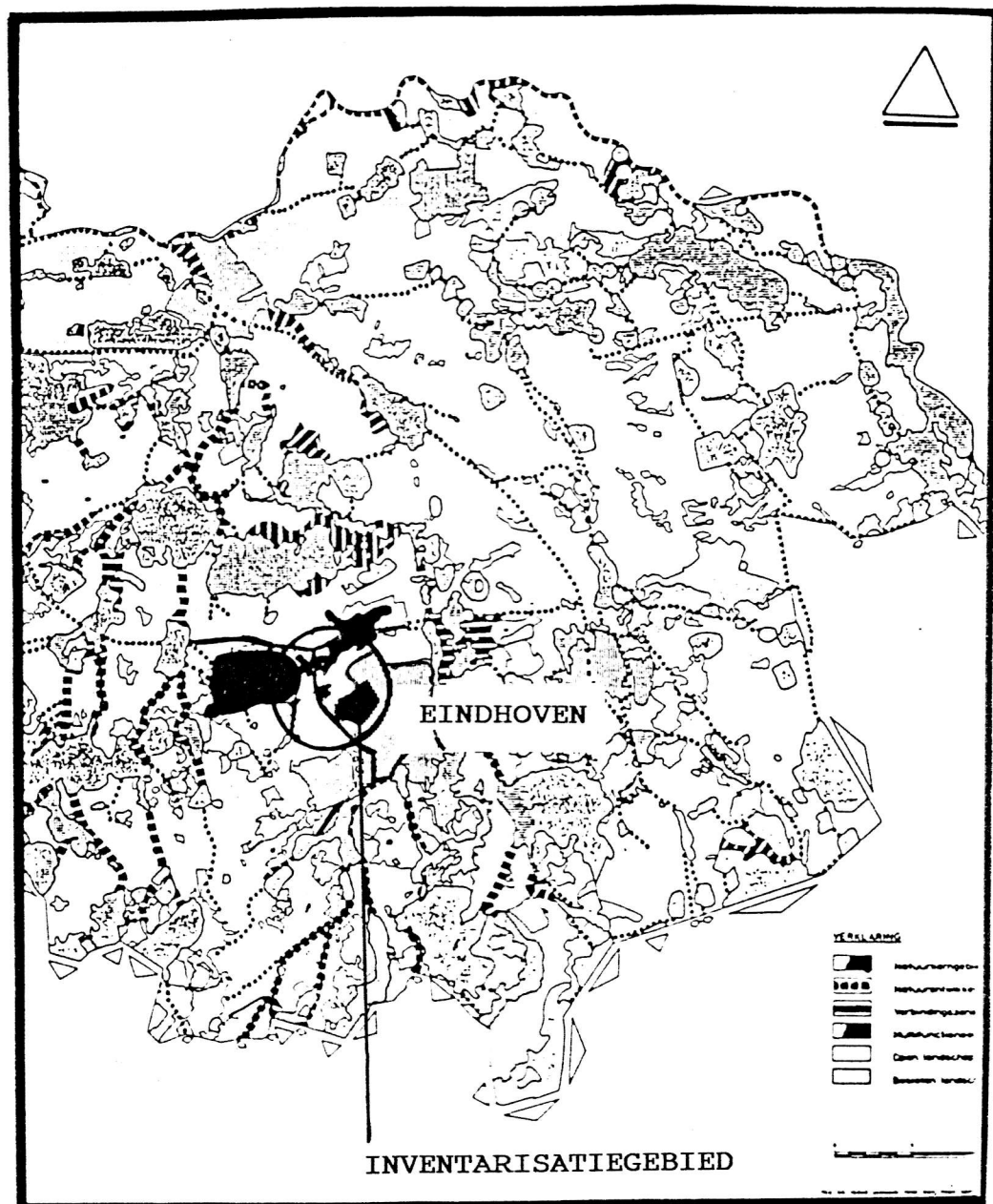
1. Inleiding	3
2. Gebiedsbeschrijving	4
3. Werkwijze	5
4. Resultaten	7
4.1 Beknopte opmerkingen per groep of per soort	8
5. Evaluatie	10
6. Samenvatting	10
7. Literatuur	11
8. Bijlagen, territoriumkaarten	12

1. INLEIDING

Dit verslag heeft betrekking op de vogelinventarisatie van een aantal minder talrijke en bijzondere soorten welke in een aaneengesloten boscomplex voorkomen; het landgoed De Wielewaal, de Herdgang, Philips de Jongh Wandelpark en het ziekenhuisterrein De Grote Beek.

Leden van Vogelwerkgroep De Kempen, in het bijzonder de commissie stadsvogelprojectgroep, vonden het interessant om deze gebieden eens wat intensiever te bekijken.

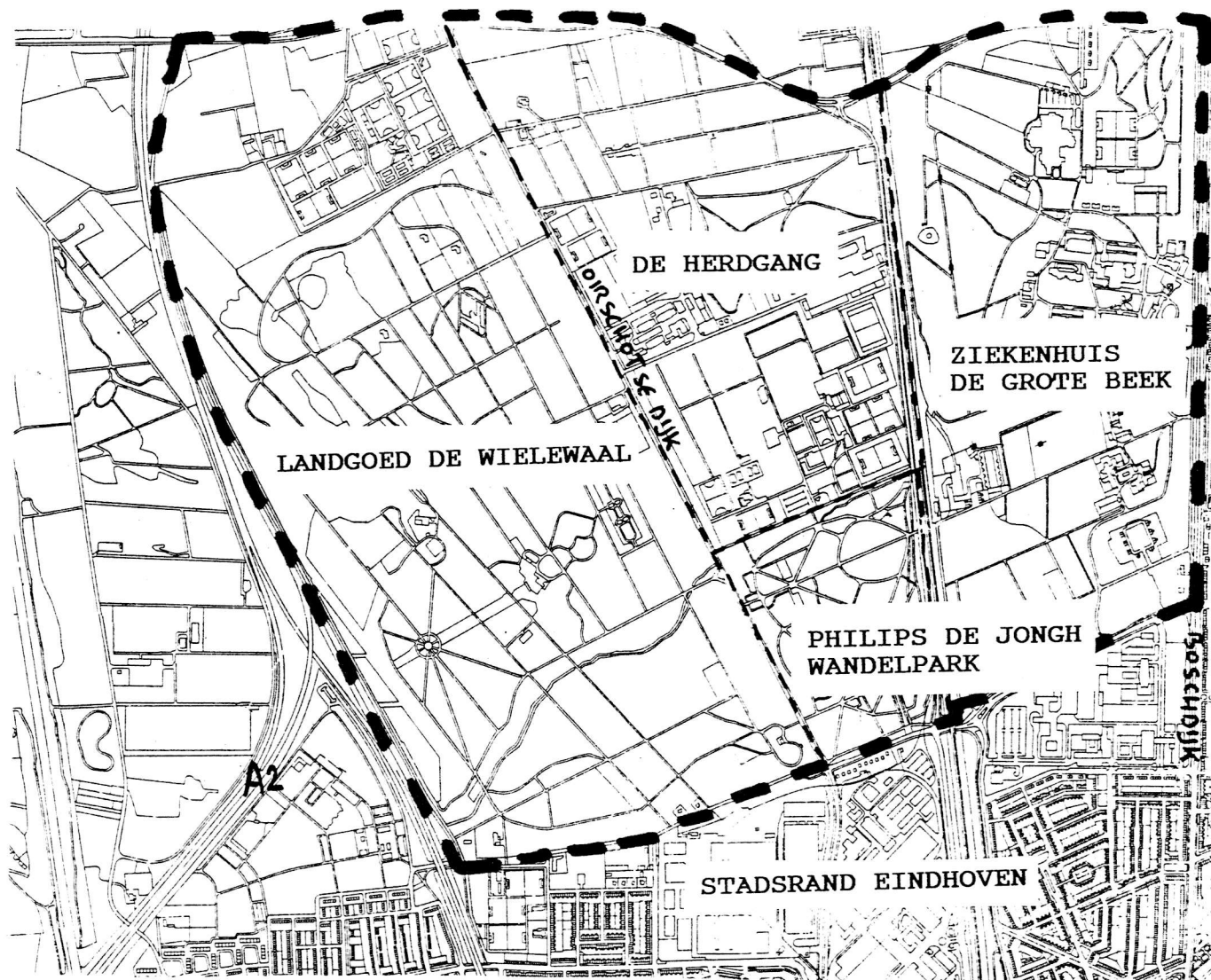
Met dank aan de mede inventariseerders Peer Busink (Philips fruittuin en omgeving), Gerrit Vink (Philips de Jongh Wandelpark), en ekskursiegasten Fred de Blom, Helma van Beek en Hans, Toon Brugman, Hans en Joost Hermans, Peter Hallmann, Ad van den Hurk, Ed Jacewicz, Guus Nas, Jos Peters, Ben Schrijvers en Bert Verspaandonk.

LANDSCHAPSECOLOGISCHE
HOOFDSTRUCTUUR
volgens het provinciale studierapport
"Natuurontwikkeling in Noord-Brabant"
april 1990

2. GEBIEDSBESCHRIJVING

Het aaneengesloten bosgebied is gelegen ten noordwesten van de stad Eindhoven (zie kaartje). en wordt voor een groot deel ingeklemd door een aantal verkeerswegen, rijksweg A2, de Oirschotse Dijk, de spoorlijn en de Boschdijk, en de bebouwde kom van Eindhoven. In het jaar 1850 bestond het gebied nog voor een groot deel uit heidevelden met hier en daar een aantal eikenlanen. Enkele van deze eikenlanen zijn in het gebied nog aanwezig en geven deze delen een park- en landgoedachtig karakter.

Het landgoed De Wielewaal is een gemengd bosgebied van ongeveer 175 hectare, enkele kleine heide- en venrestanten zijn nog aanwezig alsmede enkele weiden en akkers. Er is een beperkte toegang en daarom heerst er nog rust, wat erg belangrijk is voor allerlei diersoorten.

De Herdgang (ca.110 Ha.), bestaat uit een aantal sportvelden en gemengde bossen.

Het Philips de Jongh Wandelpark (30 Ha.), de naam zegt het al, is een aan de recreatie opengesteld parkbosgebied.

Het gemengde bosgebied van De Grote Beek (111 Ha.), was vroeger niet toegankelijk; de openstelling vond hier plaats in 1987.

Door het gebied stroomt van zuidwest naar noordoost de laaglandbeek de 'Grote Beek'.

De bodem van het onderzochte gebied bestaat voor een groot deel uit Leek-Woudeerdgronden, Poldervaaggronden, Zwarte Enkeerdgronden, en Humuspodzolgronden.

3. WERKWIJZE

Alle gebieden zijn voldoende onderzocht, betreffende de diverse soorten (datumgrenzen), e.e.a. volgens de 'handleiding SOVON broedvogelonderzoek uitgave 1993'. Alleen Landgoed De Wielewaal is door zijn uitgestrektheid en beperkte toegangsbepalingen minder intensief onderzocht.

De uitgebreide karteringsmethode is gebruikt en wel de methode 'Bloem'.

De gebieden zijn zowel lopend als fietsend 'gekarteerd'.

Bezoekdata van de gebieden

Landgoed de Wielewaal en de Herdgang;

Datum	Tijd
11 maart	Gehele middag terreinverkenning
20 maart	8.15-11.00 uur randen Wielewaal en de Herdgang
30 maart	9.45-10.45 uur randen Wielewaal en de Herdgang
28 mei	6.00-10.15 uur alleen Wielewaal
03 juni	8.45-10.45 uur randen Wielewaal en de Herdgang
10 juni	5.00- 8.45 uur alleen Wielewaal

Philips de Jongh Wandelpark;

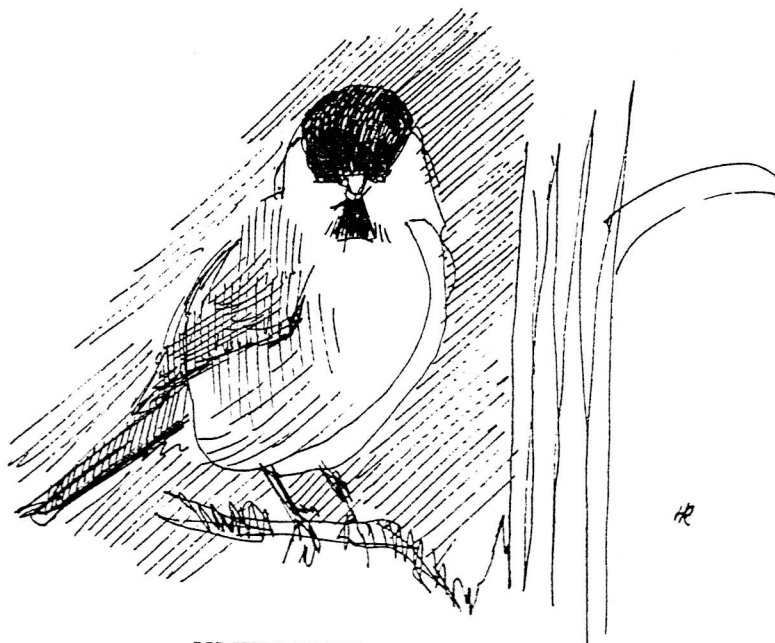
10 maart	8.00-9.00 uur
22 maart	7.30-8.30 uur
02 april	7.00-8.00 uur
10 april	7.00-8.30 uur
14 april	7.00-8.30 uur
27 april	6.30-8.00 uur
08 mei	6.30-8.30 uur
17 mei	6.30-8.00 uur
29 mei	6.00-7.30 uur
15 juni	6.00-8.30 uur

Ziekenhuisterrein de Grote Beek;

12 maart	10.15-13.15 uur
26 maart	6.30- 9.30 uur
20 april	11.00-12.00 uur
23 april	7.30-10.00 uur
30 april	6.30- 9.45 uur
07 mei	8.15-11.45 uur
10 juni	13.00-14.00 uur

In de avond en nacht van 17 februari hebben we het gehele onderzoeksgebied doorgewandeld en af en toe de tape met het geluid van de Bosuil afgedraaid, met als resultaat enkele 'antwoorden'.

Verder zijn er van verschillende personen nog losse waarnemingen ontvangen welke hebben bijgedragen tot bevestigende territoria.

MATKOPMEES

4. RESULTATEN

Lijst van bijzondere territoriumhoudende vogelsoorten in 1994.
Op een totaal oppervlak van ca. 426 hectare.

Soort WIELEWAAL HERDGANG P DE J WANDELP ZH DE GROTE BEEK

Torenvalk	1	1	-	1
Sperwer	1-2	-	-	-
Havik	0-1	-	-	1
Buizerd	1	-	-	1
Wespendief	1	-	-	-
Bosuil	1	-	1?	2
Ransuil	-	1	-	-
Holenduif	3	1	-	4
Zwarte mees	8	5	2-3	16
Kuifmees	1	1	-	9
Matkopmees	1	1	1	1
Goudhaantje	20	6	2	14-15
Grote b. specht	10	2	2	8-9
Groene specht	1	0-1	-	1-2
Zwarte specht	1	-	-	-
Kleine b. specht	-	-	1-2	-
Boomklever	3	-	2	2
Boomkruiper	8>	8>	7-10	11
Tortelduif	-	1	-	-
Gekr. roodstaart	1-2	2	2	1
Bonte vl. vanger	0-1	-	1	1
Grote lijster	2	-	1-2	1-2
Boompieper	2	-	-	-
Fluiter	1	3-4	-	-

4.1 BEKNOPTE OPMERKINGEN PER GROEP OF SOORT

Roofvogels

Deze ekologische boscijheid is altijd 'rijk' geweest aan de aanwezigheid van diverse soorten Roofvogels.

Vooraf het territorium van de Wespandief (*Pernis apivorus*) is van groot belang. Het geeft aan dat het bosmilieu nog goed funktioneert. Jaarlijks beroepen we de Bosuil (*Strix aluco*), in 1989 zelfs 6-7 roepende eksemplaren. Nu in 1995 3-4 roepende ex.

Holenduif (*Columba oenas*)

Ziekenhuisterrein maar 4 territoria. in 1989 15 territoria.

Zwarte mees ((*Parus ater*))

Totaal ca. 31 territoria (7.3 terr./100 ha). Het ziekenhuisterrein de Grote Beek bezit hierin met 16 territoria een zeer belangrijk broed- en leefareaal.

Kuifmees (*Parus cristatus*)

Het ziekenhuisterrein De Grote Beek is erg waardevol voor deze naalddoutspecialist, met 9 territoria.

Op het landgoed De Wielewaal zullen vast meerdere territoria aanwezig zijn, vanwege het mindere aantal bezoeken is dit gebied voor deze soort onderteld.

Matkopmees (*Parus montanus*)

Opvallend weinig territoria, te meer omdat in 1989 op de Grote Beek 13-18 terr. werden gekarteerd.

Goudhaantje (*Regulus regulus*)

De Wielewaal, de Grote Beek en in mindere mate de Herdang zijn zeer belangrijke leefgebieden voor het Goudhaantje.

Tijdens een ochtend excursie op de Wielewaal (27 mei 1990), karteerden we zelfs 30-40 zangposten. Tijdens de Inventarisatie van 1989 op de Grote Beek werden maar liefst ca. 90 territoria genoteerd!

Grote bonte specht (*Dendrocopos major*)

Natuurlijk is voor zo'n groot bosgebied de Grote bonte specht ook redelijk vertegenwoordigd.

Totaal ca. 22 territoria (een dichtheid van 5,2 terr./100 ha). Tijdens de inventarisatie van de Grote Beek in 1989, zelfs 16 territoria (14,4 terr./100 ha).

Groene specht (*Picus viridis*)

In bijna alle gebieden is de Groene specht nog wel present, al is het wel minder dan voorgaande jaren. In 1990 en 1991 nog zeker 3 territoria op Het Landgoed De Wielewaal, en op de Grote Beek zeker 4 territoria in 1989.

Zwarte specht (*Dryocopus martius*)

In het gehele gebied maar een territorium kunnen ontdekken.

Kleine bonte specht (*Dendrocopos minor*)

Waarschijnlijk 1-2 territoria op de grens van Philips de Jongh Wandelpark en de Wielewaal.

Vanwege de onbekendheid en de verborgen levenswijze van deze soort moeten er meerdere territoria te vinden zijn!

Boomklever (*Sitta europaea*)

In alle gebieden wel aanwezig. Neemt de laatste jaren langzaam in aantal toe.

Boomkruiper (*Certhia brachydactyla*)

Het gebied De Wielewaal en de Herdgang zijn minimaal maar 8 territoria gevonden, vanwege het niet optimale bezoek moeten het er zeker meer zijn.

Voor de Grote Beek in 1989 zelfs 29 territoria, nu maar 11!

Tortelduif (*Streptopelia turtur*)

Maar een territoria op de Herdgang. Terwijl er nog volop geschikt biotoop aanwezig is.

Gekraagde roodstaart (*Phoenicurus phoenicurus*)

Overall wel enkele territoria aanwezig. Doch wel weinig voor zo'n geschikt bosgebied. Grote Beek in 1989 5-6 territoria!

Bonte vliegenvanger (*Ficedula hypoleuca*)

Enkele territoria aanwezig. Opvallend is dat we de Grauwe vliegenvanger helemaal niet hebben waargenomen!

Grote lijster (*Turdus viscivorus*)

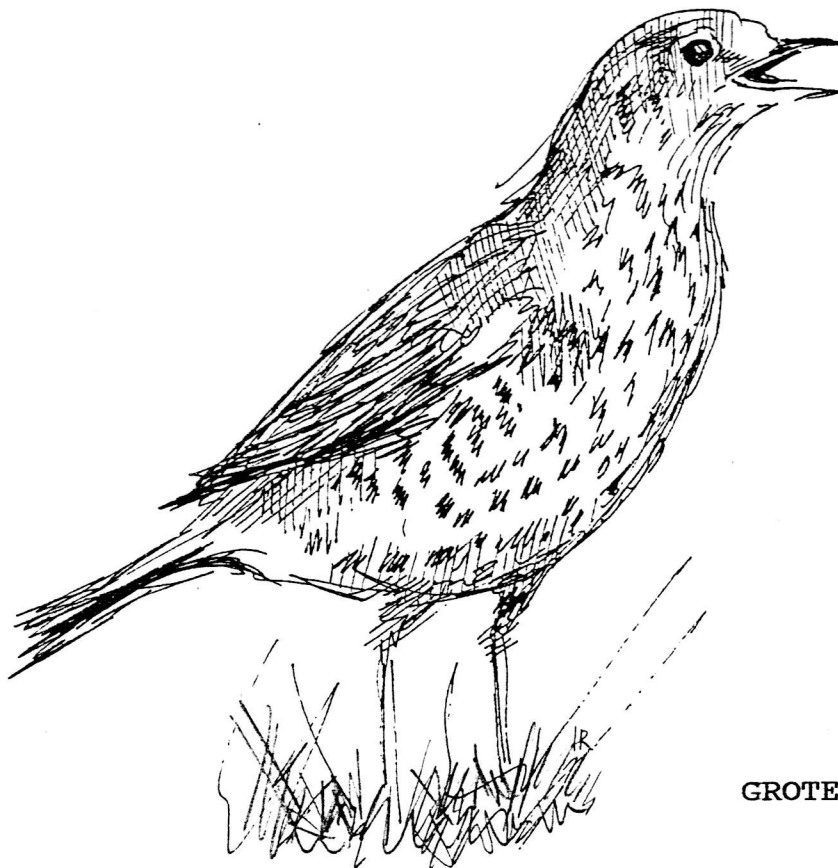
Dankzij de aanwezigheid van geschikte voedselgebieden, een aantal grote sportcomplexen, is de Grote lijster nog aanwezig.

Boompieper (*Anthus trivialis*)

Twee territoria, in het noordelijk deel van het Landgoed de Wielewaal, nabij een heideterrein.

Fluiter (*Phylloscopus sibilatrix*)

In een aantal fraaie stukken bos met onderbegroeiing van beuk werden nog een vijftal territoria gevonden. Tijdens de inventarisatie van de Grote Beek in 1989, werden hier nog 3-5 territoria gekarteerd.

GROTE LIJSTER

5. EVALUATIE

Vanwege het mindere aantal bezoeken op het Landgoed de Wielewaal moeten de aantallen territoria hier hoger uitvallen.

Waarschijnlijk zijn er enkele soorten gemist (Vurgoudhaantje, Kleine Bonte Specht).

Het onderzoeksgebied heeft een zodanige leeftijd dat we soorten als Appelvink en zelfs de Glanskop nog wel konden verwachten, maar helaas.

Een aantal vogelsoorten van het ziekenhuisterrein De Grote Beek konden we met elkaar vergelijken. In 1989 is dit gebied goed onderzocht.

Opmerkelijk is dat een aantal vogelsoorten enorm in aantal achteruit zijn gegaan, (Matkopmees, Goudhaantje, Grote bonte specht, Gekraagde roodstaart, en Fluiter).

Oorzaken zijn altijd moeilijk te achterhalen, maar het kan zijn dat als gevolg van de vele boswerkzaamheden, met name de vele dunningen, een nadelige invloed hebben gehad op verschillende vogelsoorten.

Dit totale bos- en parkgebied is van zeer groot belang als kerngebied voor allerlei vogel-, dier- en plantensoorten.

Wij hopen dat we met deze vogelinventarisatie nogmaals hebben aangetoond dat al deze terreinen van bijzondere waarde zijn.

Daarom is het noodzakelijk dat de verschillende belanghebbenden, de gemeente Eindhoven en de overheid zich inspannen om het behoud en het beheer van alle natuurwaarden en natuurbelevingen te waarborgen en waar mogelijk nog uit te breiden.

6. SAMENVATTING

In 1994 hebben een aantal leden van de Vogelwerkgroep De Kempen, commissie stadsvogelprojectgroep een aaneengesloten bosgebied ten noordwesten van Eindhoven op enkele bijzonder broedvogels geïnventariseerd.

Het bosgebied omvat; Het Landgoed De Wielewaal, De Herdgang, het Philips de Jongh Wandelpark en het ziekenhuisterrein van De Grote Beek.

Het Landgoed De Wielewaal is vanwege de beperkte toegangsmogelijkheden minder intensief bezocht, waardoor de diverse vogelterritoria te laag zullen zijn en er zijn waarschijnlijk enkele soorten gemist (Vurgoudhaantje en Appelvink).

De resultaten laten zien dat de waarde van dit aaneengesloten bosgebied voor vele vogelsoorten van dien aard is dat alle betrokkenen ervoor dienen te zorgen om de hoge natuur- en belevingswaarde voor de stad Eindhoven en omgeving te waarborgen.

7. LITERATUUR

ANNONYMUS, 1994. De hydrologische situatie met betrekking tot de ecologische kwaliteiten van het Landelijk Gebied Strijp te Eindhoven. Dienst Stadsontwikkeling, Afdeling Ruimtelijke Ordening november 1994.

MARÉCHAL, P.L.Th.A. 1989. Inventarisatie van broedvogels 1989, historisch prespektief, beheersoverwegingenn. 'De Grote Beek' vogels.

VEENHUIZEN, W. 1991. Excursie Landgoed de Wielewaal. Blauwe Klauwier 17 (2): 14.

DIJK van A.J., 1993. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Beek-Ubbergen.

BOSUIL

8. BIJLAGEN, TERRITORIUMKAARTEN

